

hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, der resan såmedelst sker.

Stockholm den 27 Mars 1869.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservation:

af Herr *Ahlgren.*

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli d. 27 Mars 1869, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om vissa ändringar i Kongl. Förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Ifrågavarande till Lag-Utskottet remitterade motioner, tre till antalet, äro väckta, den ena inom Första Kammaren af Herr *A. Dickson* (motionen N:o 16) samt de begge öfriga inom Andra Kammaren af Herrar *O. P. Rylander* (motionen N:o 71) och *S. Hansson* (motionen N:o 217).

Herr Dickson, hvars framställning är riktad mot den i 4 § af kyrkostämmoförordningen, i fråga om rättighet att deltaga i kyrkostämmans öfverläggningar och beslut, gjorda inskränkning, hvarigenom främmande religionsbekännare och de, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, derifrån blifvit undantagne, har i afseende härå anmärkt, att något dylikt undantag ej varit stadgadt i den genom kyrkostämmoförordningen upphäfdade Kongl. förordningen om sockenstämmor, ehuru vid dessa stämmor behandlades enahanda frågor, som kyrkostämman nu har att

handlägga, samt att ifrågavarande föreskrift föga öfverensstämde med nutidens tänkesätt och än mindre med gällande Kongl. förordning om prestval, som åt främmande kristna trosbekännare medgäfvit rättighet att i sådant val deltaga, hemställande motionären fördenskull, "att Riksdagen för sin del beslutar, att sista momentet af § 4 Kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd utslutes, och att samma § får följande lydelse:

§ 4. Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer på landet den som på kommunalstämma och i stad den som vid allmän rådstuga rösträtt eger".

Utskottet kan för sin del ej gilla de skäl, hvarpå motionären grundat sitt yrkande. Icke är det, såsom motionären antydt, öfverensstämmande med nutidens tänkesätt, att den, som tillhör ett främmande religionsamfund och således ej omfattar svenska kyrkans lära, skulle ega rättighet att lika med denna kyrkas egna medlemmar deltaga i öfverläggningar och beslut rörande samma kyrkas angelägenheter. Huru långt man än vill utsträcka religionsfrihetens grundsats, leder den dock aldrig derhän, att det ena religionsamfundet skulle vid behandlingen af sina kyrkliga angelägenheter tillåta medlemmar af ett annat att utöfva ett tilläfventyrs afgörande inflytande. En sådan fordran står tvärtom i strid mot nämnda grundsats, i hvars syftemål ingår, att hvarje kyrkoförsamling, som i behörig ordning blifvit bildad, må skyddas i sin rätt att, utan ingrepp af olika tänkande, inom sig ostördt verka för uppnående af sina ändamål. Lika obilligt som det derföre vore att tillägga svenska kyrkans medlemmar någon beslutanderätt i afseende på främmande trosbekännares församlingsangelägenheter, lika orimligt skulle det ock vara, att inom den svenska kyrkoförsamlingen inrymma beslutanderätt åt främmande trosbekännare, hvilkas religiösa öfvertygelse möjligen manade dem att bekämpa och söka undergräfvat svenska kyrkan med dess institutioner.

Den omständighet, att de af motionären åberopade tvänne författningarne icke innehålla någon inskränkning i ifrågavarande hänseende, torde desto mindre kunna lemna något stöd åt förslaget, som mer än sannolikt är, att den hos dessa författningar sålunda framhållna brist härleder sig från ett förbiseende å lagstiftarens sida under en tid, då rättigheten till fri religionsutöfning var vida mer begränsad, än som nu är förhållandet, och då antalet af främmande trosbekännare inom landet var jemförelsevis ringa.

Utskottet får alltså värdsamt hemställa,

1:o) att Herr Dicksons öförmälda förslag må af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Herrar Rylander och S. Hansson hafva genom sina motioner sammanstämmande yrkat, att kyrkoherdes sjelfskrifvenhet till ordförandeskap i skolråd måtte upphöra, i hvilket afseende herr Rylander föreslagit "att 23 och 24 §§ Kongl. för-

ordningen om kyrkostämman, kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 måtte förändras på det sätt Lag-Utskottets Utlåtande N:o 9 vid sistlidne riksdag hemställt“.

Enligt nyssberörda Utlåtande, föranledt af de vid förra riksdagen gjorda framställningar i ämnet, tillstyrktes af Lag-Utskottet en lagförändring i syftning att kyrkoherde eller den hans embete förestår väl skulle vara sjelfskrifven ledamot i skolrådet, men att skolrådet skulle ega att inom sig välja ordförande och vice ordförande. Detta förslag vann dock icke Riksdagens godkännande i vidsträcktare måtto, än hvad angick frågan om rättighet för skolrådet att inom sig välja vice ordförande; och sedan Riksdagens beslut i denna del öfverlemnats till Kongl. Maj:t, har Kongl. Maj:t, med godkännande af detsamma, under den 30 Oktober nästlidne år derom utfärdat nådig kungörelse.

Då sålunda ifrågavarande 23 § i berörda Kongl. förordning nyss blifvit ändrad, samt några förändrade förhållanden sedan förra riksdagen ej torde hafva inträffat, hvilka kunde föranleda Riksdagen att nu frångå sin då uttalade åsigt i föreliggande fråga, anser Utskottet sig böra hemställa,

2:o) att Herrar Rylanders och S. Hanssons omförmälda motioner ej må till någon vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 Mars 1869.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr *Faxe*: “Det synes mig innefatta en hög grad af orättvisa, att den som är skyldig utgöra bidrag för allmänna ändamål, icke skall ega i beslut derom deltaga. Man kan tänka sig, att inom en socken icke finnas andra, som, enligt i öfrigt gällande grunder, kunna anses röstberättigade, än sådana som tillhöra främmande religionsbekännelse, eller blott sådana, hvilkas bidrag, i förhållande till de förres, äro af ingen betydighet. I förra fallet kunde intet beslut fattas. I det sednare åter uppkommer den obillighet, att de som ringa bidraga, kunna nu ålägga de egentligen betalningsskyldige en dryg utgift, utan möjlighet för dessa att sådant motverka, eller ens rättighet att få underställa beslutet högre myndighets pröfning, åtminstone icke i andra fall, än då sådana skäl kunna förebringas, som omförmälas i 41 § af ifrågavarande författning. Man kan visserligen anmärka, att främmande religionsbekännare icke hafva samma intresse som socknens öfrige medlemmar att befordra sådant, som länder till församlingens verkliga nytta och sålunda

kunde hindra framgången deraf; men härvid må erinras, att, om någon vägrar att fullgöra en lagligen åliggande skyldighet, saknas icke utväg att dertill tvinga honom.

På dessa skäl tillstyrker jag bifall till Herr Dicksons motion.»

af Herr *Ahlgren*: »Under hänvisande till Lag-Utskottets vid nästlidna års riksdag, i anledning af väckta motioner om upphörande af kyrkoherdes sjelfskrifvenhet till ordförandeskap i skolråd, under N:o 9 afgifna Utlåtande, hvaruti man erinras om, bland annat: att erfarenheten visat, att innehafvandet af kyrkoherdebefattning icke allenast icke nödvändigtvis medför de för utöfvandet af ordförandebefattning i skolråd erforderliga egenskaper, utan till och med kan för denna sistnämnda befattnings behöriga fullgörande blifva hinderligt; samt att ett lifigare intresse för folkskolans angelägenheter skulle befordras genom att förvandla tillsynen öfver skolans verksamhet från ett embets- till ett kommunalbestyr, enär derigenom blefve i lagen bestämdt uttaladt, att folkskolan är i främsta rummet en kommunens angelägenhet, hvilken dess medlemmar ega både rättighet och pligt att sjelfve vårda och befrämja, finner jag mig manad att anmäla min reservation emot Utskottets öfver Herr Sven Hanssons motion nu afgifna utlåtande, helst giltigheten af ofvanåberopade utaf 1868 års Riksdags Lag-Utskott för bifall till ifrågavarande motion hänförliga skäl icke i någon mån torde blifvit förringade genom Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelse den 30 Oktober nästlidna år, hvarigenom annan förändring icke skett, än att skolrådet berättigas välja inom sig vice ordförande.

I öfverensstämmelse med Lag-Utskottets sistförflutna riksdag afgifna och af Andra Kammaren då bifallna förslag, tillåter jag mig vördsammast hemställa:

dels att Riksdagen ville för sin del besluta, det 23 § i Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, sådan samma § lyder i Kongl. Kungörelsen den 30 Oktober 1868, skall erhålla följande lydelse:

”Kyrkoherden, eller den hans embete förestår, eller ock annan prestman, som han för något tillfälle kan dertill förordna, är i kyrkorådet ordförande.

I den annex- eller kapellförsamling, vid hvilken särskild prestman finnes anställd, skall han föra ordet, när kyrkoherden eller den, som hans embete förvaltar, ej är i stämman tillstädes.

Ledamöter i kyrkorådet äro församlingens kyrkovårdar samt så många å kyrkostämma valde, för gudsfruktan och nit kände män, som församlingen finner lämpligt utse.

Ledamöter i skolrådet äro församlingens kyrkoherde eller den hans embete förestår samt så många å kyrkostämma valde, för nit om skol-

väsendet kände män, som församlingen finner lämpligt utse. Skolrådet väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

I såväl kyrkorådet som skolrådet må ledamöternas antal likväl, ordföranden inberäknad, icke understiga fem.

Ledamöterna i kyrko- och skolråden väljas för fyra års tid.⁴
dels att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, derest nämnda beslut vinner Kongl. Maj:ts samtycke, täcktes i öfverensstämmelse härmed vidtaga de förändringar Kongl. Stadgan om folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842 och öfriga hithörande författningar, som till följd af samma beslut blifva erforderliga; samt

dels att, såvida nu föreslagna förändrade lydelse af ofvanberörde 23:dje § i Kongl förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd vinner Riksdagens bifall, Riksdagen till följd deraf ville för sin del besluta, att § 24 i samma Kongl. Förordning måtte erhålla följande i ringa mån förändrade lydelse:

»Till ledamot i kyrkoråd eller skolråd kan ej den väljas, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut, ej den, som icke uppnått 25 års ålder, ej den, som icke råder öfver sig och sitt gods, ej den, som all sin egendom till boigenärer afträdt och icke, på sätt lag förmår, visa gitter, att han från deras kraf fri är; ej den, som är för nesligt brott tilltalad eller under framtiden ställd; ej den, som genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra annans talan; samt ej heller kyrkoförsamlingens redovisningsskyldige och aflönade betjente.»

Herr Grefve *J. O. Mörner* har begärt att få antecknad, det han ej öfver varit ärendets behandling hos Utskottet.